

PROTOCOL PESTEN/PLAGEN

Pesten op scholen is een ingewikkeld probleem. Dat betekent dat scholen het serieus moeten aanpakken. Een eerste vereiste daartoe is dat alle betrokkenen, personeel-ouders- en leerlingen, pesten als een bedreiging zien en derhalve bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden.

Wij willen bij de aanpak van pesten op school uitgaan van de zogenaamde vijfsporenaanpak. Deze bestaat uit:

- hulp aan het gepeste kind,
- hulp aan de pester,
- hulp aan de zwijgende middengroep,
- hulp aan de leerkracht,
- hulp aan de ouders.

Vooraf ingevulde voorwaarden:

1. Door mondelinge en schriftelijke informatie worden betrokkenen op de hoogte gebracht van het probleem pesten: wat is pesten niet plagen), wat zijn de mogelijke gevolgen daarvan, hoe vaak komt het voor e.d.

Op school is o.a. aanwezig: zie bijlage 1.

2. Zowel de school als geheel als iedere leerkracht afzonderlijk probeert pesten te voorkomen.

Deze **preventieve aanpak** bestaat o.a. uit:

Op schoolniveau:

- Streven naar een goed pedagogisch klimaat.
- Leerlingen veiligheid en geborgenheid bieden.
- Pesten op ouderavonden bespreken.
- Pesten en plagen duidelijk omschrijven.

Op leerkrachtniveau:

- Leerlingen een definitie geven van plagen en pesten zodat zij duidelijk het verschil kennen.
- Leerlingen duidelijk maken dat signaleren van pesten (niet plagen) doorgegeven moet worden aan de leerkracht. Uitleggen dat dit geen klikken is.
- Leerkrachten noemen leerlingen niet met een bijnaam die al kwetsend ervaren kan worden.
- Leerkrachten maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk, die als kwetsend ervaren kunnen worden.
- Leerkracht stelt met de leerlingen gedragsregels (klassenregels) op en ziet toe op de naleving daarvan.
- De klas kan uit hun midden een kind als vertrouwenspersoon kiezen; dit kind kan dan bij problemen bemiddelen. Aan de klassenregels wordt gedurende het schooljaar regelmatig aandacht besteed.
- Leerkracht surveilleert buiten waarbij bewust op pestgedrag wordt gelet.

Ter voorkoming van pesten geldt ook voor leerlingen onderling datgene wat hier bij het tweede en derde aandachtsstreepje is opgemerkt.

Verder wordt vanzelfsprekend van iedere leerkracht verwacht, dat hij/zij werkt aan een positieve groepsvorming:

- Respect voor elkaars mogelijkheden en niet mogelijkheden.
- Samenwerken; elkaar helpen.
- Respect voor elkaars spullen.
- Niemand buitensluiten.
- Naar elkaar luisteren bij beurten, spreekbeurt.
- Ruzies uitpraten, goed maken e.d.
- enz.

De leerkracht onderhoudt goede contacten met de overblijfouders.

3. Van iedere leerkracht en overblijfouder mag verwacht worden, dat hij pesten kan signaleren. De leerkracht gaat vervolgens tot actie over.

Hij kan daarbij gebruik maken van:

- materiaal, cursussen e.d. (zie bijlage 1)
- Informatie van ouders, collega's en medeleerlingen van de gepeste.

4. De leerkracht neemt duidelijk stelling.

- Indien de leerkracht onomstotelijk pesten heeft gesignaleerd, geeft hij duidelijk en ondubbelzinnig aan dat hij /zij dergelijk gedrag verafschuwt en afkeurt en niet accepteert.
- Hij probeert zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag, en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer.
- Hij probeert het invoelend vermogen van de pester en de zwijgende middengroep te vergroten (als jij nu eens gepest werd).

5. Wanneer het pesten ondanks alle inspanningen doorgaat of opnieuw de kop opsteekt, gaat de school resp. de leerkracht over tot een **directe curatieve aanpak**.

Hierin staat de leerkracht niet alleen; hij kan de zorgbreedteprocedure volgen waarin hij/zij een beroep kan doen op de interne begeleider, remedial teacher, of een leerlingbespreking in het team.

Het team is in zijn geheel verantwoordelijk voor het welzijn van alle leerlingen!

De directe, curatieve aanpak bestaat uit twee methoden:

a. De niet-confronterende methode.

Deze methode wordt toegepast als de leerkracht vermoedt dat er sprake is van onderhuids pesten (niet zelf waargenomen).

- Hij schakelt collega's in om vermoedens mogelijk te versterken.
- Ondertussen kan de leerkracht een algemeen probleem aan de orde stellen om zo bij het probleem in de klas te komen. Mogelijke onderwerpen: oorlog-

vrede, het gevoel van overwinnaars en overwonnenen, mensenrechten, rechten van het kind, kindermishandeling e.d.

- Praten over het buitensluiten in het algemeen en buitensluiten in de klas. Dit een keer in een rollenspel of in de gymles praktiseren.
- Pester(s) en/of niet pesters inschakelen om op te letten of er misschien gepest wordt. Na enkele dagen verslag uit laten brengen.
- Wachten op een moment dat de leerkracht of een collega het daadwerkelijk ziet en dan duidelijk stelling in nemen.

b. De confronterende methode.

Deze methode past de leerkracht toe als een leerling voor zijn ogen lichamelijk of geestelijk wordt mishandeld.

- De leerkracht grijpt in.
- De leerkracht neemt duidelijk stelling, voert een gesprek met de klas over pesten in het algemeen,
- Zet de kinderen bij elkaar om samen tot een oplossing proberen te komen,
- Spreekt met de leerlingen nadere regels af,
- Behandelt het probleem in de klas, toont een videoband, of voert een gesprek over de gevoelens van het gepeste kind of de ouders van dit kind.

Daarnaast:

Hulp aan de pester.

- De leerkracht kan gebruik maken van hulp van IB-er e.a. Voor concrete invulling wordt verwezen naar specifiek materiaal dat op school aanwezig is.
- De leerkracht voert **probleemoplossende gesprekken**. Hierin probeert hij de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen.

Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht de gevoeligheid van de pester voor wat hij/zij het gepeste kind heeft aangedaan te vergroten. Bijv. brieven van gepeste kinderen laten lezen, samen video's met gesprekken van kinderen en/of hun ouders bekijken.

- De leerkracht maakt afspraken met de pester over gedragsverandering. De resultaten worden besproken.
- Bij herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag wordt de directie geraadpleegd.
- Als het bovenstaande niet helpt kan een gesprek met de ouders van de pester en het gepeste kind worden aangegaan.
- Als het pestgedrag blijft voortduren kan hulp van buitenaf ingeschakeld voor sociale vaardigheidstraining (OBD, Riagg of GGD). Ouders dienen hiervoor toestemming te geven.
- Weigeren de ouders en blijft de pester volharden in zijn gedrag kan worden overgegaan tot schorsing, eventueel gevolgd door verwijdering van school.

Hulp aan het gepeste kind

Kinderen die voortdurend worden gepest, reageren meestal door passief gedrag of ze gaan uitdagen.

Beide vormen van gedrag zijn "aangeleerd" als reactie op het gepest worden. En aangeleerd gedrag kan weer afgeleerd worden. Vaak verdwijnt bepaald afwijkend gedrag als het pesten is gestopt. Toch kunnen vormen van afwijkend gedrag ook langdurig aanwezig blijven. Vormen van afwijkend gedrag kunnen zelfs aanleiding zijn tot pesten.

- De leerkracht kan gebruik maken van IB e.a.
- De leerkracht probeert de leerlingen begrip en respect bij te brengen voor ieders eigenheid. Ik ben ik en jij bent jij en dat mag gerust!
- De leerkracht probeert zo mogelijk de aanleiding tot pestgedrag bespreekbaar te maken. Bij ernstige gevolgen van pesten probeert de leerkracht samen met de ouders het gepeste kind zijn/haar gevoel voor eigenwaarde terug te laten vinden. Zonodig wordt hierbij de hulp van professionele instellingen ingeschakeld.

6. Vertrouwenspersoon - Klachtencommissie

- Indien de ouders van het gepeste kind vinden dat de leerkracht resp. de school onvoldoende of onjuist gehandeld heeft, of indien naar de mening van de ouders niet het gewenste resultaat is bereikt, kunnen zij conform het klachtenreglement een klacht indienen.